

III.
DE MAGI-
STRATIBUS
IMPERII PER
ITALIAM.

Haftenus Paulus Diaconus : nunc de harum Provinciarum Magistratibus ex Notitia paucis dicendum. Omnes à Præfecto Prætorio Italiæ regebantur, & à duobus hujus Vicariis, scilicet Vicario urbis & Vicario Italiæ. Septem Vicario Italiæ, cujus sedes erat Mediolani, parebant: scilicet Venetia cum Istria, Rhætiæ duæ, Alpes Cottia, Æmilia, Flaminia cum Piceno Annonario, & Liguria. Decem aliæ Vicario urbis Romæ: suntque Tuscia cum Umbria, Campania, Picenum Suburbicarium, Sicilia, Apulia cum Calabria, Brutia cum Lucania, Samnium, Sardinia, Corsica, & Valeria. Singularum Magistratus sic in Notitia numerantur: Quatuor sub Vicario Romæ Consulares, scilicet Consularis Campaniæ, Consularis Tusciæ & Umbriæ, Consularis Piceni Suburbicarii, & Consularis Sicilia. Correctores duo, nempe Corrector Apuliæ & Calabriæ, & Corrector Brutæ & Lucaniæ. Denique Præsides quatuor, hoc est, Samnii, Sardinia, Corsica, & Valeria. Sub Vicario autem Italiæ quatuor fuere Consulares; nimirum Consularis Venetiæ & Istriæ, Consularis Æmiliæ, Consularis Liguriæ, Consularis Flaminia, Picenique Annonarii. Tres etiam Præsides; primus Aipium Cottiarum, alter Rhætiæ primæ, & tertius Rhætiæ secundæ. Sed hæc satis de Notitia Civili Italiæ, cum instituti nostri non sit hocce in opere, nodos illius omnes solvere.

IV:
QUOT FUE-
RINT PROVIN-
CIÆ ECCLE-
SIASTICÆ PER
ITALIAM SEX
PRIMIS SÆCU-
LIS.

Nunc mihi de Ecclesiastica dicturo ante omnia in mentem venit observa-
re, quod licet juxta divisionem civilem septemdecim numerentur Provincie
Italiæ, & septemdecim Magistratus, qui eas sub Præfecto Prætorio & duo-
bus Vicariis regerent: attamen Ecclesiam nonnisi duas Provincias ab initio,
Romanam quippe & Mediolanensem, postea verò sex usque ad finem sexti
sæculi apud eam constituisse, Romanam, Mediolanensem, Ravennensem,
Aquileiensem, Syracusanam & Calaritanam. Harum Metropoles fuerunt
Roma, Mediolanum, Ravenna, Aquileia, Syracusæ & Calaris: singulaque
(si tamen Syracusanam excipias) plures Provincias civiles complectebantur.
Neque enim repugnat, ut plures civiles in unam Ecclesiasticam coalescant,
aut contrà, ut intra civilem unicam Ecclesiasticæ plures contineantur. Quæ
autem in unaquaque civiles fuerint, de singulis dicendo exponam.

V.
ROMANUS
PONTIFEX
PRIME ITA-
LIÆ PRIMIS
SÆCULIS FUIT.
a Socr. Hist.
Eccl. l. 4. c. 11.
Ἀρχιεπίσκοπος ἐν Ἰταλίᾳ

Sed prius observandum est, Romanum Pontificem Exarchum seu Primatem
fuisse primis sæculis totius Italiæ; eoque nomine hujus septemdecim Provin-
cias rexisset. Probabo ex Socrate, apud quem in Epistola "Episcoporum Oc-
cidentalium ad Orientales, Liberius Papa dicitur Episcopus Italiæ. Quo
enim alio, quam Exarchi jure, hujusce regionis dici potuit Episcopus: cum
universum Occidentem pro diœcesi habuerit, quatenus Patriarcha; & solam
Provinciam Ecclesiasticam Romanam (quæ longè alios quàm Italia terminos
habebat) in quantum Metropolitanus erat? Revera sicut Gallicanas Synodos
cogebant regebantque Primates Gallia; & sicut Asiaticis, Ponticis & Thra-
cicis præerant, Asiæ, Ponti & Thraciæ Exarchi; sic Primatis Italiæ offi-
cio fungens Romanus Pontifex Conciliis ex ea coactis præfuit, singularem-
que in Italia, quam extra hujus limites non habebat, Primatis nomine ju-
risdictionem exercuit. Ægyptus prima Alexandrini Patriarchæ propria erat
diœcesis, Oriens propriè dictus Antiocheni, & Romani procul dubio Italia:
ac quemadmodum illi in Ægypto & Oriente Synodos cogebant, totamque
diœcesim non Patriarchica tantum, sed etiam Exarchica autoritate rege-
bant, sic Romanus Synodos ex universa Italia congregabat, illiusque septem-
decim Provinciis simili autoritate præerat. Quod si hæc ab eo, in quan-
tum Summus Pontifex, aut Patriarcha erat, facta esse contendere quis velit,
unum dicam, scilicet haud conveniens esse supremæ Romani Pontificis, aut
Patriarchicæ authoritati tribuere quod ei per universam Italiam, absque su-
prema & Patriarchica authoritate, solo Primatis jure licuisset. Etenim hæc
diœcesis suo Primati non caruit, sicut nec Gallia, nec Hispania, nec Britannia,
nec